

binama pojedinih ličnosti. Resi ih jednostavnost i neposrednost, što djelima daje karakter moralne vrijednosti, ali i neka neodređena nostalgčnost. Organizacija obojenih ploha nezavisna je od hijerarhije prikazanog, sve je tretirano podjednako: i centralni motiv i prividno nevažan detalj. Ipak su to samo pripreme, logične i potrebne za kasniju slikarsku erupciju. Jer, nosilac je Dulčićeva izraza boja. Slikar uličnih vreva, pretrpanih plaža i punih igrališta bogatom paletom i dinamičnim postupkom slika također zavičajne vedute ili gradske krajolike Hvara, Dubrovnika i Zagreba, pune ljetnog usijanja. Predmeti i likovi katkada su teško čitljivi, jer Dulčić ne teži potankom prikazivanju. Svi motivi: Stradun i ples, plaže i trgovi promatrani su s visokog motrišta, lagano deformirani i razloženi u igri svjetla, te ostvareni vibrantnim potezom. Dulčić se saživio sa stvarima ali se ne stapa s njima, ne ukružuje figure u labirint arabeski. Plošno modelirane, one su postavljene u nove perspektivne odnose, s obojenim česticama povišenog intenziteta. Svjetlosni treptaj povezan je sa čulnom senzacijom i jakim (emocionalnim) značenjem boje. Dulčić je kolorist koji izbjegava neskladne note, slikar burna temperamenta i poleta ali i finog sluha. Uz drhtavu kaligrafiju opojnih i zažarenih pejzaža i meditativnih kompozicija u Dulčića nalazimo i primjere moderne religiozne umjetnosti (prisjetimo se samo freske u Gospi od zdravlja u Splitu te vitraja u franjevačkoj crkvi u Zagrebu). Ti svjetovi nisu u opreci, jer postoji evidentna bliskost štafelajnih slika i programski monumentalnih zadataka. Naime, Dulčić sve podređuje vlastitom likovnom izrazu, izrazu oslobođenom prolaznih moda, a njegov put ide od realiteta do ostvarenja apstraktno asocijativnog karaktera, s traženjem specifičnog odnosa između slobode i promišljenosti. I kao moralist i strastveni zaljubljenik u život slikar Ivo Dulčić našao je u boji sredstvo da izrazi svoje vjerovanje i nade, ljubav i strepnje.

Gdje počinje erotsko i kada možemo govoriti o erotičnosti neke scene ili figure? Ta je granica vrlo nejasna, ali svaki akt ne mora imati i tu oznaku, kao što i prikaz drugoga tematskog usmjerenja može također biti erotičan. Komorna izložba Ernesta Tomaševića u Lotrščaku posvećena je isključivo crtežima ljubavne strasti i tjelesne požude.

Tomaševićev ženski akt sveden je na bitno, udaljen od akademskog, neusiljen. Osjeća se živi model a ne apstraktan klasični red. Nisu to uvijek sirenski oblici, jer slikar znade figuru, bilo djevojačku bilo zrele žene, i karikirati i blago deformirati, pa ipak redovito slavi tijelo. Ne upada u dekorativno, biljeg senzualnog je uvijek tu. Crteži su odraz intime i vjerojatno nisu nastali s namjerom da budu izlagani, a otkrivaju svu silinu erotskog poriva. Da smo u nekom drugom vremenu, koje se još znalo čuditi ili možda sablazniti,

ernest tomašević

galerija
lotrščak
zagreb

stanko
špoljarić

oni bi i zbnili gledaoce, ali danas takvo ogoljenje nikoga ne iznenađuje. Tomaševićevo zavirivanje u tajne budoara, provokativno, dvosmisleno i neumjereno, ruši granice hipokritskih zasluga, ali ne prelazi među na Uzelčev način, koji se doima kao crtačka interpretacija figurae veneris. Svaki akt, bilo da je objekt strasti, titrav od erotske nervoze ili smiren u svojoj opuštenosti, čulnoj klonulosti – majstorski je izveden. Najčešće su te bilješke odraz crtačke radosti, a težina je skrivena iza lakoće. Majstor se služi najškrtijim sredstvima, mrljom ili sigurno vođenom linijom, a akcentima daje čisto taktilna svojstva.

S mnogo samozatajnosti Tomašević je izbjegavao izlagačke istupe, pa je prvu samostalnu izložbu doživio s 80 ljeta, nešto prije smrti. Silno raznolik (a ipak uvijek svoj) i u erotskim crtežima pokazuje mnoge stilske mijene. Podosta tih krokija i studija vezano je uz Kraljevićev croquis način, ali ima i mnogo primjera voluminozne obrade a i vrlo dobrih sepija. A baš u povodu sepija možemo požaliti što ne vidimo ponajbolje u ovom segmentu njegove umjetnosti, sjajan ciklus rađen na novinskom papiru ondašnjih „Novosti“ iz 1924. godine. Bit izložbe najbolje označuje Malekovićeve konstatacije u katalogu: „Tomaševićev erotizam je erotizam tijela a ne srca ili duha“.

I, na kraju, nešto što nije direktno povezano s izložbom a podrška je inicijativi za osnivanje spomen-galerije. Čini se da se u tome zastalo, a bilo bi šteta da ostanemo samo na prijedlogu. Naime, dio Tomaševićeva slikarskog opusa sačuvan je poslije njegove smrti u atelijeru kao gotovo netaknuta cjelina. Ne događa se često da toliko djela iz svih faza ostane kod autora, a da ne budu rasuta po mnogim privatnim zbirkama. Razumljivo, jedan je dio ranih djela nepovratno izgubljen i teško bi im se moglo ući u trag, ali i od onoga što je sačuvano mogla bi se sastaviti vrlo kvalitetna memorijalna zbirka. Ideja da to bude u njegovoj rodnoj Krapini zaslužuje da se o njoj razmisli i da se time odužimo majstoru koji je mnogo dao a zaista malo tražio. Samo da još jednom ne bude prekasno.

vjekoslav parać

umjetnički
paviljon
zagreb

tonko
maroević

Ime Vjekoslava Paraća nije nepoznato čak ni široj publici, koja samo donekle prati zbivanja u našoj likovnoj umjetnosti. Gotovo se svatko mogao, makar u reprodukcijama, sresti s ponekim njegovim prizorom iz ciklusa „Naše more“ ili s pokojom svježom zabilješkom iz razdoblja okupacije i NOB-a. Revniji posjetioци zagrebačke Moderne galerije i splitske Galerije umjetnika dopunjavali su taj dojam o slikaru velikih historijskih kompozicija i značajnih povijesnih trenutaka spoznajom